

ROZEVLÁTÝ BOHÉM VZPOMÍNÁ NA 30. - 70. LÉTA



PETR HEJNA

ROZEVVLÁTÝ BOHÉM VZPOMÍNÁ

NA 30. – 70. LÉTA



Petr Hejna

PŘEDMLUVA

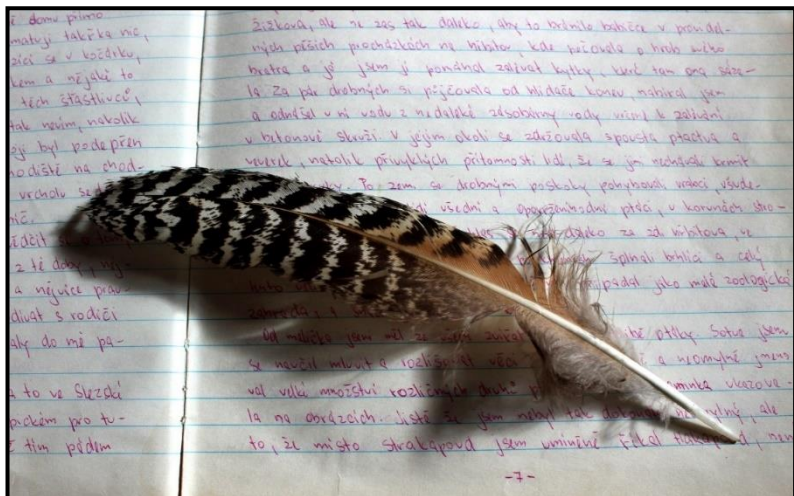
Rok 2025 tluče na dveře a nechtěně se ohlížím za uplynulými lety. Vybavuje se mi, asi je to dáno věkem – za pár dnů to bude sedm dekad, spousta událostí z dětství, mládí i z let pozdějších, které, jak si myslím, svojí občasnou neuvěřitelností a bizarností se mohou mnohým zdát opravdu neskutečné.

Připomínám si i setkání s mnoha zajímavými lidmi, ať jde o morálně nejen mne motivující legendu skautingu a pozdějšího chartistu Pedra i další režimem – ať již nacistickým, tak komunistickým, nepokořené osobnosti, nebo spisovatele jako Ladislav Fuks či Jan Werich. S jistotou bude červenou nití vzpomínek hudba, láska naplněná i míjející, občas sex bez lásky, místy i nepochopitelná nenávist a pokud se zde objeví i řídké zmínky o homosexuálech, bez předsudků k nim si dovoluji deklarovat, že se odjakživa s humornou nadsázkou prohlašuji za „trapnou heterosexuální menšinu“. Jistě dojde na dým parních vlaků i táborových ohňů.

Zalovím v momentech dětství, dospívání a mládí, vzpomenu na místa která již navěky zanikla, nebo změnila tvář – na starou Prahu i nespoutanou Vltavu s jezy, mlýny a voroplavbou. Nelze vynechat prarodiče, s nimiž jsem mnohé prožil. Připomenu slovy pamětníků i věci, které znám jen z vyprávění – dědovo putování s cirkusem, odboj, transporty do koncentráku. Přiblížím pár muzikantů, s kterými jsem hrál a které jsem potkal – od spoluhráčů ze 70. – 90. let po přátele z nového milénia. Život přináší i smrt, poznal jsem pár sebevrahů i vraha a po mnoha událostech jsem se pídil v dokumentech.

Občasnou literaturu faktu doplní dobové fotografie z rodinného archivu i pracně v mnoha archivech vypátrané a linky na články, weby a videa. Původní vizi dostat vše ve zkratce do jedné knihy jsem musel během psaní upravit na variantu dvou dílů, první se věnuje 50. – 70. létům, ovšem autentická svědectví pamětníků zavedou i do místy idylických 30. a obecně tragických 40. let.

Někdo mne díky širokému záběru mých zájmů označuje ze renesančního člověka, jiní za rozevlátého bohéma – to není zlé, ne?



P. Hejns

Jakákoliv podobnost s humornými situacemi v českých kultovních komediích je čistě náhodná, opravdu jsem z nich neopisoval, prostě se podobné věci udály i mně, což mohu dokázat v poznámkách z roku 1978, kdy třeba o filmu Obecná škola se nejspíš nezdálo ani mým oblíbeným autorům samým.

Upozornění a garance autora:

Toto není dílo AI a věřte – nevěřte, vše se vskutku stalo!

Věnováno babičce, dědovi, všem, co mne měli rádi,
Pedrovi i dalším odpůrcům komunistického režimu,
mým minulým láskám a hlavně mé lásce,
mým mrtvým kamarádům a všem, které zde zmiňuji jako mrtvé,
ať již vlastní rukou, nebo zabité vrahy.

KNIHA PRVNÍ: DĚTSTVÍ

(léta 50. až 60.)



Noří se z paměti mozaika vzpomínek
paleta zážitků, obrázky mlhavé...
(z mé skladby Barvy dětství)

NAROZEN VE STOLETÍ PÁRY

Samozřejmě se jedná svým způsobem o nadsázku, ale jelikož světlo světa a svoji neodvratnou cestu k smrti jsem započal 12. ledna roku 1955 v Praze, tak mé dětství a mládí je spojené s pomalu na kolejích při rozjezdu podkluzujícími koly lokomotivy, syčením páry, dýmem a sazemi z komína, doléváním vody při delších cestách – neboť není páry bez ohýnku a vody, oklepáváním kol drážními zřízenci, štipáním obdélníkových kartónových jízdenek, hledáním na rotujících válcích časů a tras spojení na tam nalepených jízdních řádech – doma v tlustém tištěném vydání, prostě s romantikou, dnes jen občas připomínanou vzpomínkovými nostalgickými jízdami za hojné účasti milovníků železnice a za nemalou cenu jízdenky.

První chatu měli rodiče vysoko na skále nad Vltavou nedaleko Kralup v Dolanech, bylo však nutné od nádraží pokořit pokojnou hladinu líné řeky do protilehlých Dolánek pomocí tam zakotvené pramice – ta nebyla naše, ale známých rodičů, předtím se nenechat poštipat od hus a pak kolem slepičárny, kam otec vyrážel pro trus, hnoje tím potom na tom úhoru, kde stála chata, nevím co, evidentně neznaje cimrmanovskou hlášku ze hry Švestka: „A hnojil jsem ji vlastními...“, no, vyšlo by to asi nastejno. Tenkrát jaksi automobil byl výsada malé části populace a dráha – i když Marečkův spolužák Plha vám poví, že taky není zadarmo, byla za pár šupů a z Nádraží střed, kterému bolševikem alespoň v tomto nepokořený národ neřekl jinak, než Masaryčka, to byla chvilka jízdy. A Hlavní nádraží bylo Wilsonovo, dnes nestojící Těšnov zase Denisovo, z Vyšehradu jsou ruiny – tedy nejen z Libušina sídla, ale i z toho malého nádraží.

Když jsem pak v roce 1966 měl tu kliku dostat se do zapovězeného skautského oddílu, tehdy pod krycím názvem ochránců západní hranice pojmenovaného turistického oddílu Psohlavci, pochopitelně veškeré časté výpravy za dobrodružstvím do Země nikoho jsme absolvovali vlakem, na Stínadla nám postačila tramvaj. Ale k tomu se ještě dostanu.

Nezbytné bylo při cestách na chatu vyfasovat u okénka stánku s občerstvením malinovku v igelitovém pytlíku s brčkem a cestou jí upatlat občas nejen sebe.

Větší radost mi dělala sodovka ve skleněné lahvi s porcelánovým víčkem na kovové pružině, tam se hodil takový malý bílý umělohmotný potápěč, skafandr měl červený, a jak tak se víčko přivíralo a otevíralo, ten miniaturní kapitán Nemo se podle tlaku ve víru bublinek vynořoval k hrdlu, nebo klesal ke dnu. Kde bych tenkrát tušil, že po mnoha letech, tedy bez skafandru a červené hlavy, budu sám objevovat a dokumentovat život pod hladinou moře. No a druhý, větší potápěč s pružným tělem, ten zase měl svůj oceán ve vaně. Z hlavy mu čouhala gumová hadička zakončená balónkem a princip vynořit – zanořit tak byl myslím vcelku jasný.

Kdekdo se cestou směr Kralupy cpal k okénku na pravé straně, aby viděl slona. Ne, že by tam byla nějaká zoo, nebo nadšených chovatel měl místo slepic na dvorku tohoto tlustokožce, vyžadujícího denně kolem 300 litrů vody a stejně tak krmě, ale již tehdy tam svůj poločas rozpadu završovala připomínka Jubilejní výstavy Obchodní a Živnostenské komory v roce 1908, kdy slon nepřehlédnutelně sloužil na holešovickém Výstavišti jako restaurace, která byla téhož roku rozebraná a přestěhovaná do Sedlce u Prahy, kde pohostinství poskytoval a šenk obsluhoval první majitel, honosící se jménem Šenk. Holt klasické nomen omen, jako když pan Větvička je botanik a Bobek ředitel zoo v Praze – tedy ten sloní bobek je sakra kus, dneska je v zoo prodávají zahrádkářům a pak že má něco hovno cenu. Asi mu ho přisoudil starověký dramatik Titus Maccius Plautus, ale tenkrát jsem fakt ještě nebyl na světě. Ani za dob Říma, ani za časů té výstavy a šenkování pana Šenka. Nicméně tou dobou, kdy jsme mu – tedy spíše jeho žebroví a náznakům bývalé vznešenosti mávali, z něj bylo jen torzo, počátkem 70. let totálně demolicí odstraněné. Trochu přeskočím, ale jistě dojde na to, kdy jsem ho na stará kolena vymodeloval na naší domácí železnici, jak mi právě naběhlo.

A zmínil jsem tyto vzpomínky i na mém předposledním albu Barvy života z roku 2022 ve skladbě Barvy dětství veršem:

*Tiše se rozpadá u trati starý slon
oči plné sazí a slova co mrazí zní tmou...*



A celé to okouzlení stoletím páry mne inspirovala již na vojně k složení, tam provizorně a později podstatně kvalitněji nahrané skladby Půlnoční vlak. Text je publikovaný i v mé knize Rocková poezie.

*Sám vracím se domů z dalekejších cest
chvátám, rád mám, když nocí temnou
houká půlnoční vlak
roj jisker září do krásy hvězd*

*Velkou dálkou vlak jede nocí
a mně se chce spát
vlak táhle si zas houká
to svý smutný blues
a s každou slokou blíží se cíl*

*Znám tu píseň vlaků, co v dunění kol mi zní
míjí za oknem spící mrtvá krajina snů
k sobě mne vábí bludičky měst*

*Svítá, bílá mlha se válí
jako ten dým po kolejích
pak náhle rodí se touha
jít stále vpřed
než by ses nadál, míjíme cíl*



Vlaky mi učarovaly již v dětství

Coby nemluvně jsem bydlel s rodiči na Zámeckých schodech, zakrátko se octl na Královských Vinohradech v okolí Flory, což si ani nepamatuji, před sebou vidím v oparu vzpomínek až byt ve Slezské, rovněž na Floře, kde bydleli děda s babičkou a teta se strejdou, já s rodiči coby malé pachole na Žižkově, víc než často ale u prarodičů pobývajících.

Z té Flory to byl kousek na hřbitov, tak jsem od malička věděl, do čeho jdu. vlastně nejdu, nechám se rozprášit.



Na to nepamatuji - hraji si na nejen svém písččku u hřbitovní zdi na Olšanech

PROČ JSEM VLASTNĚ PETR

aneb Smrt židovského chlapce

To znám jen z vyprávění a podotýkám, že naštěstí jen z něj. Máma měla kamaráda, jmenoval se Petr a byl z židovské rodiny. A nebýt árijcem bylo za války nikterak chvályhodné a být původu židovského přímo nežádoucí. A tak ten mámin kamarád a chlapec byl transportován do koncentráku a později jeho cesta skončila smrtí.

A právě po tom klukovi jsem Petr.

To si letmo pamatuji z matčina vyprávění a když se k tomu nyní vracím, mám díky ní spoustu konkrétních informací, které bych jako dítě asi nechápal. Zde je nabízím tak, jak jsem je od ní obdržel. Vše je tudíž autentické, pravdivé, hrůzné a smutné. Ponechávám nejprve první verzi, díky dalšímu matčinu pátrání, iniciovaného tím, že osud rodiny bude zachycen i v této knize, došlo k nejen pro ni překvapivým zjištěním.

Na bydlení v Čáslavské ulici č. 3 mám silné vzpomínky, po roce 1938 se tam do přízemního dvoupokojového bytu přistěhovala židovská rodina ze Sudet, mým nejlepším kamarádem se stal jejich člen Petr Neumann, o dva roky mladší než já. Bohužel neutekli zatím jako jiní tím správným směrem, holocaust je dostihl v roce 1942 v Bělorusku, v Malém Trostinci, kde byli všichni (prarodiče, rodiče i Pét'a) zavražděni. Mně zbyla po Pét'ovi jen jedna fotografie, vzpomínky hlavně na něj a na jeho dědečka, který si s námi povídal. Taký nám paradoxně ukazoval v atlase Sovětský svaz s tím, že jsou Sověti naši jedinou nadějí. Pét'a byl můj blízký kamarád, hráli jsme si spolu doma i venku a pořádali i výpravy – na jediné fotce, kterou mám, jsme spolu na „výletě“ do vršovického Edenu, kam židovské děti mohly. Hráli jsme si spolu i na židovském hřišti na Hagiboru, když si už nesměl hrát jinde.

Když předtím téhož roku zemřela na Šumavě moje babička Antonie Šperlová, bylo to 28. února, svěřila mě matka po dobu jejich cesty na pohřeb do péče Neumannových. Poslední vzpomínku mám, jak se žlutou židovskou hvězdou odchází celá rodina na

shromaždiště na Hagiboru a odtud přes Terezín, kam byli transportováni v říjnu, na konečnou na Bílé Rusi. Tam nebyly plynové komory, všichni i můj milovaný šestiletý kamarád, byli popraveni zastřelením. Stříleli je nad vykopanou jámou, kterou pak přejížděli traktory – aby se jim tam vešlo víc mrtvých.

Sháněla jsem další informace a dostala je.

Údaje o rodině na transportních lístcích, poskytnuté Federací židovských obcí v České republice, Maiselova ul. 18, Praha 1:

Petr Neumann, nar. 11.10.1936

Gertruda Neumannová, roz. Herrmanová, nar. 28.8.1912 v České Kamenici

Valtr Neumann, nar. 16.1.1907 v Liberci

Ernestina Neumannová, nar. 8.2.1880 v Liberci

Rudolf Neumann, nar. 30.1.1877 v Liberci

Do Terezína transportováni 30.7.1942

Odtud 22.9.1942 do Malého Trostince

A došlo k tomuto – dne 31.1.2025 došla z židovského muzea zpráva:

Milá paní Hejnová,

děkuji Vám za velmi zajímavé a milé popovídání tento týden!

Vámi darovanou fotografií Petra Neumanna jsem přidala do naší databáze:

https://pinkas.jewishmuseum.cz/cs/vyhledavani/detail?victim_id=71936

Dívala jsem se ještě trochu na jeho rodinu a **zjistila jsem nějaké nové poznatky**. Na adrese Čáslavská 3 byli na začátku roku 1942 kromě Petra a jeho rodičů evidováni též jeho prarodiče, a to Pavel a Amálie Herrmannovi. Šlo tedy o rodiče Gertrudy, nikoli Valtra.

Petr byl 30.7.1942 deportován s rodiči i prarodiči transportem AAv do Terezína. Dědeček, Pavel Herrmann, byl 26.10.1942 deportován transportem By z Terezína do Osvětimi (<https://www.pamatnik-terezin.cz/vezen/te-herrmann-pavel>).

Valtr, Gertruda a Petr Neumannovi a Amálie Herrmannová byli deportováni nikoli 22.9.1942 transportem Bn do Malého Trostince, nýbrž 8.10.1942 transportem Bu do Treblinky.

V poválečných kartotéčních lístcích je chyba (<https://collections.aronson-archives.org/en/search/person/5106808?s=petr%20neumann%201936&t=2547168&p=0>), která se bohužel přepsala i do naší databáze, kde jsem ji však nyní opravila. V příštím roce nechám datum úmrtí opravit i v nápisech na zdech v Pinkasově synagoze. Prošla jsem totiž přímo transportní listiny transportů Bn (Malý Trostinec) a Bu (Treblinka) – a námi hledané osoby jsem našla v transportu Bu (viz příloha).



To urostlé děvčátko vlevo je moje matka a ty usměvavé, zakrátko vyhaslé dětské oči vpravo patří jejímu kamarádovi Pét'ovi – spolu v Edenu, jeden za chvíli prošel skrze peklo do ráje

Je to neuvěřitelné – nebýt mého stařeckého rozmaru „hrabat se v minulosti“ a matčina nezměrného úsilí, spojeného současně se žádostí o Stolpersteine – kameny zmizelých, tato fakta by nikdy nebyla uvedena na pravou míru.

A Treblinka nebyla o nic lepší, než Bělorousko. Z transportu rovnou do plynu, toho výfukového, s „výrobní kapacitou“ 12 – 15 tisíc obětí denně, celkem se jedná o cca 870 000 zavražděných – více [ZDE](#). Jsme my, lidé, lepší než zvěř?

Lfd. No.	Name Vorname	Beruf	Geb. Dat.	Reg. No.	Trp. No.
321/	Tyrge Ernst	Elektronisch.	26.4. 1924	103261	115/AAV ✓
322	Halif Kamilla	Hausgehilf.	17.3. 1892	14081	57/AAV ✓
323	Bloch Marta	Pflegerin	13.1. 1892	3335	82/AAV ✓
324	Frank Helene	Pflegerin	20.10. 1889	9257	110/AAV ✓
325	Freimuth Rosa	Haushalt	16.3. 1893	31375	623/Bg ✓
326	Freimuth Marie	Arbeiterin	8.10. 1915	51374	624/Bg ✓
327	Freimuth Rudolf	Arbeiter	10.4. 1886	51376	625/Bg ✓
328	Panta Milly	Pflegerin	23.3. 1895	7285	AAV/AAW ✓ 228/AAV ✓
329	Farkas Hermann	Jugendl..	22.6. 1934	7467	232/AAV ✓
330	Farkas Margita	Jugendl.	5.9.30 1930	7469	233/AAV ✓
331	Farkas Isidor	Schuhmacher	16.4. 1904	7468	234/AAV ✓
332	Farkas Gisella	Haushalt	12.11. 1901	7465	235/AAV ✓
333	Fischer Ernst	Weber	18.4. 1904	6117	264/AAV ✓
334	Fischer Rosa	Pflegerin	28.11. 1904	36473	265/AAV ✓
335	Neumann Peter	Kind	11.10. 1936	29184	455/AAV ✓
336	Neumann Gertrude	Haushalt	28.8. 1912	29234	456/AAV ✓
337	Neumann Walter	Hutmacher	16.1. 1907	29245	457/AAV ✓
338	Neumann Gertrude	Pflegerin	17.3. 1902	3566	394/AAV ✓
339	Chobotzky Jaroslava	Jugendl.	12.3. 1938	5138	410/AAV ✓
340	Chobotzky Mirko	Jugendl.	3.5. 1935	5137	411/AAV ✓

Transportní lístek s členy rodiny Neumannových

V souvislosti s tímto příběhem skočím v čase – nedávno jsme na společném výletu do dědova rodného Hodonína na Šumavě zašli na hřbitov ve Zdíkovci, kde jsem matce ukázal hrob, který nás zaujal již při dřívější návštěvě. Patřil mládenci z rodiny Šperlů, tak se jmenoval i děda, a ten mládenec, který měl na náhrobku verš o tom – cituji doslova, že „Tak ten stav mlynářský miloval, že za naň svůj mladý život obětoval“, vypadal nachlup jako moje dcera Lucie „zamlada“. Ale prý přitom nejde o blízkou větev, zato babičce se podařilo, díky dalším příbuzným po setkání rodáků v Hodoníně, objevit po nasměrování jimi babiččin hrob. Hrob té babičky, během jejíhož pohřbu to děvčátko z obrázku bylo v péči rodiny toho kloučka z obrázku.



Moje matka u – do té doby pro ni neznámého, hrobu mé prababičky

A když jsem v nějaké souvislosti také nedávno vyprávěl pro Paměť národa o zážitcích ve skautu před rokem 1968 i o událostech roku 1969, kdy již naše lidi zabíjely zrůdy z našeho národa, zmínil jsem i toho Péťu a nějak se mi zadrhl hlas a něco spadlo do oka či co, a to ty jeho oči i tvář na fotce vidím dnes prvně.

U VLTAVY I U LUŽNICE

aneb Čas přívozu a nezaplavených jezů

Něco o té Vltavě jsem již zmínil v souvislosti s cestami vlakem. Ale již se vidím v mlhách paměti – nebo je to stále ten dým z lokomotivy, na zastávce v Dolanech, cestou často se zásekem u příbuzných v Libčicích. Möbiusovi byla rodina od vody, i když se tedy nejmenovali Vodičkovi, ani Wassermanovi a konec vodníků v Čechách byl ještě v nedohlednu. A zmínit budu muset samozřejmě další z početné kol vody se motající příbuzenstvo, opět tedy s příjmením na lodní uzle vzdáleným nomen omen, napovím jen, že se jedná o jistý ptačí druh a pokud někoho napadne, že by to mohly být třeba kachny, kachny, kachny, tak je vedle – proč se říká jak ta jedle mi uniká, asi jde jen o to, že se to rýmuje. Ovšem na to dojde, až opustím ve vyprávění břeh Veliké řeky i té menší.

Odtamtud jsme přešli vodu nikoliv jako Kristus suchou nohou, ale pomocí přívozu. Ten, podle Mapy.cz, tam stále je, jen asi bude trochu modernější. Hned po kousku putování po kamenité cestě podle vody nešlo přehlédnout doslova impresionistickými barvami hrající sráz – z celku nedaleké, naštěstí jako vzdálenější papírny ve Štětí nepáchnoucí, chemičky v Kralupech putující emaily se zde vylily z převrženého nákladáku a to, co vyteklo z plechovek do vody, rybám jistě neprospělo, i když ti okouni občas všemi barvami hráli. Mimochodem, v Kralupech jsem později byl na nějaké praxi nebo brigádě za časů studování na mladého chemika, ráno jsem se po nočním tahu kodrcal autobusem, abych po vyčištění jakýchsi páchnoucích kádí dřímал na střeše za uspávajícího hukotu ventilátoru.

Na mělčině pod cestou k chatě jsem chytil okouny, byla jich tam hejna, jako že se Hejna jmenují, a těch modrásků – dnes ohroženého motýlího druhu, kolem bahnitých louží na břehu obdobně, byli jsme taková velká Hejnovic rodina. Stačilo napíchnout žízalu na háček navázaný na vlasci uchyceném na prut uříznutý z lísky, nahodit nalehko a zakrátko šla rybka z vody. I když nebyla zlatá

a splnění tří přání bych z ní asi nedostal, šla zase zpátky do vody. Bylo to pytláčení jen tak pro klukovskou radost.

I toto jsem zachytil ve svém textu:
*Husy u přivozu, okounů trny a hřbety
armáda modrásků, běh barvou politý...*

Ale tou dobou i mnohem dříve jsem se s Vltavou sblížoval v tom městečku, kde je prý stejně jako v prdeli, tedy v Tejně, spisovně v Týně nad Vltavou. Tam žila babičky sestra na okraji města ve staré vile, patřící poříční správě a kdoví komu dávno před válkou, kde v přízemí byla všelijaké měřiče průtoku vody a kdečeho. Její manžel totiž tam měl funkci jezného. A nahoře jsem s babičkou a dědou často pobýval přes jaro i léto a v časech školy o prázdninách.



Zde jsem prožil spoustu krásných, nezapomenutelných chvil

Zahrada se svažovala k vodě, kde se vrátky vyběhlo ven a bylo s jistou možné chytit tam jelce, nebo parmy. To tedy, když už jsem byl větší a instruoval mne starší nevlastní bratranec Karel, dodnes řečený Káček. Na předzahrádce, směrem k silnici, rostla spousta kytek. Na silném stonku měly žluté, oranžové, červené, bílé a fialové květy a ty když se utrhly a na konci toho trychtýřku mačkaly, tak se ten květ otevíral a zavíral jako psí tlamička a já jim říkal pejsci. Každý ale asi ví, že se tak nejmenují a pokud je chce někdo pěstovat za semínek s tím, že ho ze zahradnictví nepošlou do útulku, musí se ptát na hledík.

O kus výš byl další jez a taky na pravém břehu plovárna. Taková ta klasicky říční, i když bez Hruší a Bródi, ale i tak tam léta byla ani ne tak rozmarná, ale bezstarostná, plná lásky, nových zážitků a stran věku to byla léta dětství. A pak jsme chodili na lesní koupaliště Hlinky s červeně a žlutě natřenými dřevěnými šatnami. Kopřivami, řídce ostružinami, lemovaná cesta začínala u hřbitova, kde leží jak něco mých příbuzných, tak loutkař Matěj Kopecký, o kterém jsem v jakési knížce mého dětství četl, že zemřel po představení na zámku v Kolodějích, když s bubínkem a paličkami oznamoval další vystoupení a ty paličky mu spadly k zemi a pak i on. Ta druhá verze, že ho klepla pepka cestou za synem je taková moc civilní, ta kolodějská je obdobná té, jakou jsem sám odchytil dříve i velice nedávno. Tak třeba kamarád Milan Peroutka, bubeník u Honzy Spáleného a Olympicu, upadl na schodech před domem při návratu z koncertu a údajně se i po smrti usmíval, že uchránil činely, a letos, těsně před Vánocemi oddirigoval ve Strakonících Rybovku houslista Vlček a pak ho paní s kosou řála na mlýně v Nerestcích, kde žil, ale ty Strakonice byly jeho rodné město. No a fakt nechápu, jak si někdo představuje svoji nejkrásnější smrt tak, že si pro něj přijde při milování – dejme tomu ještě při sexu někde v hampejzu, ale s osobou, která mne miluje? No, trochu sobecké, soudím. A zpátky k těm Kolodějům, tam jsme se také chodili koupat, hlavně později, kdy jsem tam dováděl s Karlovými syny Kájou a Milanem, tu fotku, jak tam s nimi blbnu, nemohu dohledat. Možná jsem ji kdysi dal Dáše, jejich mámě. Jelikož nedaleko byl výcvikový prostor tankistů, chodili jsme tam s Káčkem na pásy zorané kopce a louky a sbírali prázdné nábojnice a dýmovnice. Byla tam taky kompletní věž tanku i s hlavní, vlezli jsme tam poklopem, ohmatávali ty páčky, pozorovali

bitevní pole před sebou průzorem a tak, ale na cestu lampasáka to nenasměrovalo ani jednoho z nás.

„Dáš mi odznáček?“ slyšeli ti tankisté při vycházkách, to jsem zažil a asi i sám loudil, ale zda stejně často padlo „S vojáky netančím“ na nějaké merendě v sokolovně bych pouze dedukoval a jelikož nejsem Sherlock, úsudku se oprostím. A jistě každý ví, že Holmes byl mistrem dedukce a stejně tak dobře se ví, že je to blbost, neboť on řešil zapeklité případy na základě indukce – ovšem logické, nikoliv té elektromagnetické.

V kuchyni vilky – byla vlastně něco jako drážní domek u řeky, i když tam nejezdily vlaky, měl Káček svůj zvěřinec, byl to model statku s všelikou sádrovou domácí havětí jako koně, krávy, psi, prasata, ovce kočky, husy, slepice, kachny, kachny, kachny... a přesto se nestal hospodářem, ale učaroval mu lov v lese. Za jeden úlovek, ještě tedy než se stal nimrodem, pochválen nebyl. Proháněl se po dvorku na kole a nějak se mu pod ty dráty, nebo rovnou mezi ně, připletla slepice a sice tím zajistil oběd, nicméně metál za to nedostal.



Říční plovárna v Týně

Vše, na co v Týně vzpomínám – plovárnu, jez a vzhled břehů vzala voda, ne ta velká, ale zdvihnuvší se pozvolna po vybudování a napuštění Orlické přehrady v roce 1962 a pak mnohé změnilo budování jaderné elektrárny Temelín. Zůstaly mi jen vzpomínky v srdci a duši a jizvy na ruce po pokousání psem, kterého jsem, neznaje jasné riziko, hladil na dvorku, když se nACPával z misky, zmizely stejně jak děsivé soustředné kruhy, vypálené na moji dlani rozžhavenou spirálou vařiče, na který jsem tu pracku poněkud nerozvážně položil.

A z Tejna je to jen kousíček na místo, kde se do Vltavy vlévá Lužnice. Podle ní se došlo po levé straně, podle směru toku řečeno po pravém břehu, až do Bechyně, nejlépe zbylo začít za mostem v Kolodějích. Kousek před Bechyní zase stála za zastavení romantická divoká Židova strouha. Tam jsem byl taky coby hošík s rodiči v kempu, kde jsme tedy nekempovali, ale pobývali v chatce. I tam jsem rybařil, do vody tam strmě spadala skála a pod ní bylo cejnů jak v té písničce: My plavem k mlejnu v hejnu cejnů..., jenže tam nebyl žádný mlýn, ale jen ti cejní, dokonce celá hejna, i když pohromadě jsem je v té tmavé vodě neviděl, ale že zaberou bylo sichr, jelikož jsem je tahal kus po kuse z vody a Hejnovi je pak konzumovali upražené s kmínem. A měl jsem tam vlastně holku, takovou divošku z Příbrami, tedy neměl jsem ji se vším všudy, ale nějakou tu, velmi letmou – to jsem ještě netušil, že se přitom má strkat jazyk kam to jen jde, pusu jsme si dali. Nevím, zda by to za úspěch považovali „kolegové rybáři“, co u ústí strouhy do řeky chytali velké ryby a tajemně přede mnou hodnotili jakousi zralou, tedy pro mne tenkrát přezrálou, dnes mi je jasné že dozrávající dívku, slovy:

„Ta ujde, tý by se už malíček do nosu vešel.“

No, jestli tím malíčkem myslel, že ho má sám malého jak ten prst je asi nejisté, stejně, jako že by si povšiml, že ona má v nose zaseknutou zaschlou nudli a chtěl by tu dívčinu samaritánsky ošetřit.

Jelikož ohledně Týna mám společné, v čase vzdálené, leč podobné vzpomínky s matkou, nechám promluvit ji coby autentického svědka války i jejího konce o návratu příbuzných – které jsem znal i které mi nebylo dáno poznat, z koncentráků Dachau i Buchenwald, nenávratu z Mauthausenu, o zradě a trestu – kolaboraci, o jízdě nákladákem na dřevoplyn z Týna do Prahy, o časech

nenávratně zaniklých mlýnů a jezů..., tedy o věcech a lidech mně známých osobně i o těch, co znám pouze z vyprávění a fotografií.



VZPOMÍNKY PAMĚTNICE NA TÝN I NA VÁLKU

V roce 1939 mě i sestru, tehdy pěti a sedmileté, vzali rodiče na demonstraci u příležitosti tuším prvního výročí okupace, ten den byl zastřelen dělník Václav Sedláček a smrtelně zraněn student Opletal. Byli jsme v Žitné ulici někde nad Štěpánskou. Po střelbě nás začali vytlačovat směrem k Náměstí Míru četníci na koních. Z tohoto incidentu jsem prožívala opakovaně noční můru, kdy se mi zdál sen, jak mě pronásleduje četník na koni až k domu v Čáslavské, kde se dostanu až do domu, ale najednou nejsem schopna ani křiku ani pohybu. Tento sen mě pronásledoval až hluboko do doby po válce. Pro mne je to důkaz o tom, že děti se nemají brát na demonstrace, což bohužel nepochopil můj syn a bral moji vnučku Lucku na demonstrace v roce 1989, až se jednou museli schovat do Národního muzea. Jo a teď mě napadá, že jsem asi jedním z posledních žijících účastníků demonstrace z r. 1939.

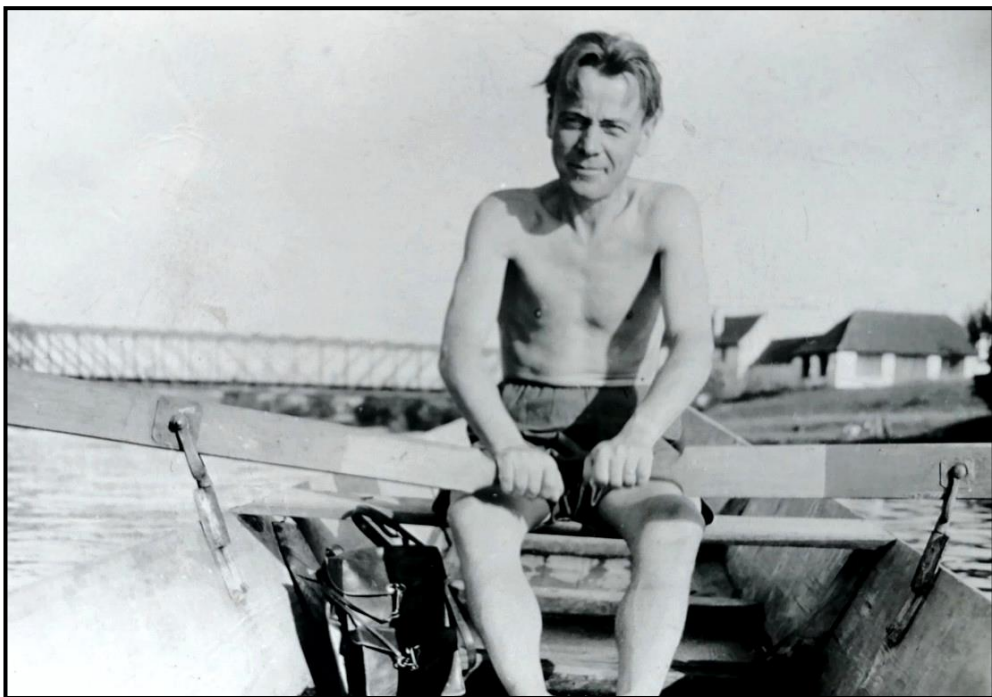
Válečná léta jsme se sestrou prožívaly v rodinné pohodě – běsnění šlo tak trochu mimo nás děti. I když rok 1942 se nás taky dotkl. Ten rok kromě odchodu kamaráda Péti do Terezína a odtud na smrt umřela v šumavském Hodoníně babička Antonie Šperlová, našťáště se nedozvěděla o smrti nejstaršího syna Josefa, který byl za odbojovou činnost ten rok umučen v koncentračním táboře Mauthausen.

Léta jsme trávily v Týně nad Vltavou u matčiny sestry Marie Kubíčkové, která byla, jak bylo v rodině zvykem, manželkou zaměstnance „u vody“, poříčního správce Václava Kubíčka. Měli dvě dcery, Marii, zvanou Marka a Jarmilu. Během války měla Jarmila svatbu, samozřejmě jsme byly se sestrou za družičky. Jarmila si vzala Františka Hoffrichtera z blízkého Neznašova. Marka se později vdala za Karla Hájka, který byl jako student zatčen Němci, pak byl nějakou dobu internován v Dachau a studia na právnické fakultě dokončil až po válce. Strýc Václav byl vězněn v Buchenwaldu, na udání souseda Pisingera, kvůli „protistátním“ vtipům. Strýc se sice z Buchenwaldu vrátil, avšak s podlomeným zdravím a brzy po válce umřel. „Dobrý soused“, kolaborant Pisinger, byl za řadu podobných činů po válce odsouzen lidovým soudem k trestu smrti a popraven.

V Týně jsem prožila nejkrásnější dny mého dětství. V budově Poříční správy měl strýc služební byt v 1. patře, v přízemí byla kancelář a byt dalšího zaměstnance – zřízence,

na půdě provizorně vestavěný pokoj pro hosty a krásné prostory pro hry. Dlouhá zahrada vedla od domu až k řece, kde měl strýc loďku, kterou jsme se přepravovali na protější ostrov, kde byla plovárna.

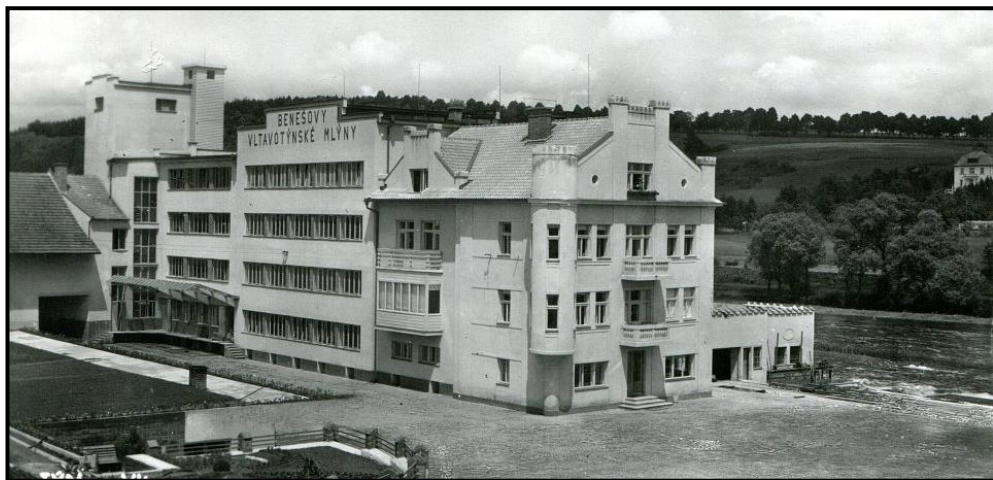
Na té loďce, která patřila Poříční správě, jsme se v létě téměř denně přepravovali na tehdejší týnskou plovárnu, která byla kouzelná. Byla na takovém poloostrově, vytvořeném odtokem ze mlýna (tomu jsme říkali zátočina) a jezdili jsme i tam loďkou. Mlýnem byl oficiální vchod na plovárnu - pro platící osoby. Plovárna měla krásné prostředí - stavby i zařízení na řece. Bylo tam mnoho květin, já si pamatuji zejména lichořeřišnice. Od té doby je mám ráda. Na plovárnu nám maminka a teta posílaly po vodě odpolední svačinu - rohlík a meltu. Pekárna (z které to krásně vonělo) byla v budově přímo u mostu vpravo - naproti přes ulici byla provozovna zmíněného udavače Pissingera, který měl na svědomí i lidské životy.



Matčin otec, můj děda rodinným převozníkem

Most naštěstí byl zachován i po napuštění Orlické přehrady a vybudování nového mostu jako spojnice na České Budějovice. Zmizela ale ikonická plovárna na ostrově. Dnes tam již nejsou mlýny ani jezy. Kromě zmiňovaného mlýna na pravém břehu zmizely i krásné výstavní Benešovy mlýny na levém břehu. A zmiňovaná budova poříční správy sice dodnes stojí na stejné adrese Nádražní 165, její zahrada je ale zkrácena, nevede až k řece. Budova slouží jako zázemí jiným firmám, Poříční správa už neexistuje, není co spravovat. Existuje jen plavební spojení s Hlubokou nad Vltavou. Všechno odnesl čas.

Na Benešovy mlýny mám krásnou vzpomínku. Nechali nás tam jednou „svězt“ po skluzavce, kterou se běžně dopravovaly pytle s moukou při expedici. Dana se jednou „plavila“ na voru, zřejmě ne daleko, protože se vrátila pěšky – nevím, jestli měla nějaký doprovod, ale já jsem jí tu jízdu záviděla.



V té době byly v Týně tři jezy, které krásně zvučely do večerního ticha. Chodili jsme s tatínkem na procházky kolem řeky, ráda vzpomínám na fotografii, kde jsme spolu při jedné z takových procházek pod zmíněným mostem. Jezy byly opatřeny šlajsnou, kterou proplouvaly vory před vybudováním Orlické přehrady ze Šumavy až do Prahy. Idylický Týn dostal vybudováním Orlické přehrady první ránu, dokonanou vybudováním elektrárny Temelín. Z kopce od sokolovny je to smutný výhled.



Na fotografii „vorařů“ jsou: moje sestra Dana, kamarádka Máňa Kázecká (ta bydlela s rodiči v domku na levé straně silnice pod Benešovými mlýny, což byla krásná stavba, dnes zbořená) a já – nahore Jana Bezpalcová, která bydlela v krásné secesní vile – kousek pod Poříční správou.

Řízením náhody bylo i to, že jsme v Týně prožili společně konec války. Po bombardování Prahy 14. 2. 1945 jsme se s matkou a sestrou přestěhovaly k tetě do Týna. Chodily jsme zde i do školy. Tatínek za námi jednou za měsíc jezdil, náhodou to vyšlo na víkend 5. května, takže jsme se společně dočkali konce války. Osvobodili nás Sověti, sice „s křížkem po funuse“, až 9. května, kdy už byl den předtím vyhlášen konec války. Ani jsme netušili, že den předtím byli nedaleko u Písku Američané a nevěděli jsme to celou dobu do devadesátých let. Já jsem tuto informaci dostala od sousedky Jindry Valíkové z Malčic, ale nějak jsem tomu nechtěla věřit, jak jsem byla zpracovaná bolševickou propagandou, co by Američané dělali až tak daleko od demarkační linie. A až teď jsem díky nadšencům, kteří založili stránky „Starý Týn nad Vltavou“,

objevila i džíp americké armády před vltavotýnskou radnicí den před příchodem nám určených osvoboditelů.



Na náměstí v Týni byly uprostřed náměstí u jakéhosi pomníčku čtyři lípy, kde jsme čekali na osvoboditele, kteří se cestou zpozdíli a tak jsme byli opakovaně na náměstí svoláváni. Dočkali jsme se, Týnem jen projížděli a svezli ty, kdo o to měli zájem, do kopce kolem Obecnáku směrem na Temelín a nahore je vysadili. My se sestrou jsme toho nevyužily, ale naše sestřenice Marka a Jarmila ano.

Do Prahy jsme se dopravili už i s tatínkem, na nákladáku, který jezdil na dřevoplyn. Od Pankráce dolů jsme viděli německé zajatce i civily s bílými nápisy na zádech, opravovali silnici, kde byly vytrhané kostky použité na barikády. Důvodem, že jsme jeli po pravém břehu Vltavy, bylo zřejmě to, že na levém břehu u Milína se ještě střílelo – Němci se chtěli probojovat do amerického zajetí. Když jsme dojeli domů, naše okna byla jediná z ulice neozdobená. Takže jsme to honem doháněli, dali jsme tam kromě jiného i panenku v národním kroji, aby to nevypadalo, že tam bydlí Němci nebo kolaboranti. Až letos jsem narazila na fotku z Pražského povstání – u nás na Korunní u Orionky byli Vlasovci, kteří pomohli zachránit revoluci (když Amíci nesměli).



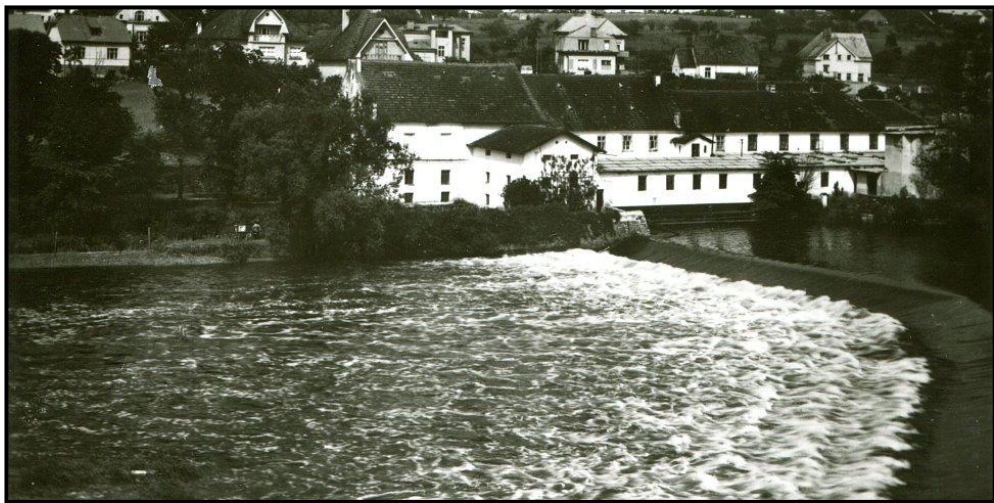
*Na Barrandovských terasách. Zleva: Jarmila, moje babička, Marka,
vzadu stojí moje matka a teta Dana*

Já tedy pamatuji dobře tu plovárnu i jezy, dobře jsem znal Marku a jejího Karla, tátu Káji neboli Káčka. Káček byl letitý průvodce mým dětstvím v Tejně, díky němu jsem později poprvé okusil, jak chutná fernet, a to v restauraci U Koců, hospodě směrem na Neznašov hned vedle toho domku, kde jsem jako dítě pobýval. V době prvních alkoholických zkušeností už jsem možná spával, jako později velice často, v bytě jeho rodičů a s Karlem jsem chodil do lesíčka na čekanou, i když Káčkův tatík mladý mysliveček ani prokurátor tou dobou dávno nebyl, no a později jsem za Kájou jezdil do Budějovic a přespával jsem u nich v bytě na sídlišti Vltava, kde později v těch místech spadla stíhačka, tedy jedna z těch dvou MIGů, co se tehdy srazily a kde, když jsme dorazili s mým potěrem, tedy mými dětmi Petrem a Lucií, je vždy Kájova manželka Dáša postavila k futrům – tak zárubním říká snad každý, tužkou udělala na tom futru rysku v úrovni temene a připsala tam datum návštěvy a my tak viděli, že ty děti rostou

jako z vody a že nám jednou přerostou přes hlavu bylo jasné už tenkrát. Později se přestěhovali na Hlubokou, takže už nebylo kde ty rysky dělat, ani v nich bádát v nedávné minulosti.

A taky samozřejmě pamatuji toho nerozvážného mladíka, co o něm mluví matka, že vzal dceru na demonstraci – aby ne, když jsem to byl já sám.

Rozhodně hodně o Tejnu mých časů napoví dobové fotografie.





Smutný to pohled na zaniklá místa mého raného dětství, tatam jsou jezy, kde mne Kája v proudu pod jezem učil chytat ryby a když zmizely jezy, zmizel i ten proud, ale vzpomínky neodnesl. Jen ten starý železný most, po kterém jsem tolikrát chodil, tam stále stojí a bude stát i až já už nepovstanu.

O KRÁLÍKOVI, NAHÁČOVI, ZLODĚJÍCH PSŮ, TAJEMNÉM KAMENI A LEBCE (vidím vraždu, kradu, jsem exhibicionistou i neznalým hochem)

Zatímco moji a Marty rodiče se večer slézali a drbali a mastili u petrolejky kanastu (u nás se jednoho večera jako zdroj světla objevila taková azbestová punčoška, nasazená na plynové bombě) a mastili si svoje pusy červeným tukem vyteklým z čabajek, my se toulali okolím.

„Jdem na houby?“

„Jasně.“

A šli jsme, taková naše stálá trojčlenná parta. Marta, já, o rok mladší cucák a její kamarádka – ti měli větší chatu na holé stráni pod lesní cestou, zatímco chata Martiných rodičů byla přímo v lese a před ní rostly na malém plácku modrofialové kosatce. A ty houby, to znamenalo žampiony, nic jiného tam prakticky nerostlo, lesy tvořil hlavně porost akátů a místo mechu pod nimi byla suchá tráva. Běhalo tam hodně bažantů a taky divokých králíků.

„Vidíš ho?“ zeptala se Marta, když zahlédla na skále podivně se motajícího králíka s podivně mokvajícima očima.

„Jo, vypadá divně.“

„Je nemocnej, vím to od táty. Stejně chudák chcípne.“

„A nemůžem ho vyléčit?“

„Ne, bude lepší ho zabít. Nakazil by ostatní.“

Marta sebrala ze země velký kámen a stejný podala kamarádce.

„Házej! Já první.“

A pak holky toho králíka ukamenovaly, ale ne pro potěšení z týrání nebo jako trest za nějaký hřích, přičítají se údajně Hospodinovi, nebo Alláhovi, ale pro ukončení trápení a i ho opatrně zaházely kamením a hlínou, aby tu nemoc od něj nechytli další králíci. I když to bylo kruté, došlo mi, že někdy smrt je vysvobozením.

„Budem si hrát u nás ve stanu,“ navrhla Martina kamarádka.

Tak jsme zalezli do stanu na jejich zahradě u chaty – tedy tam žádné zahrady nebyly, nic okolo chat nebylo oplocené, u té naší nebylo prakticky nic jiného než plácek před ní, rokle napravo a nalevo skála, kde rostly fialové koniklece a žluté hlaváčky. A na té zahradě jsme si začali hrát. Tedy spíš holky se mnou, ony byly doktorky a já pacient.

„Sundej si i ty trenky!“

Poslušně jsem odložil trencle a vyčkával na další pokyny, nějak mi unikal smysl té hry – u doktorky jsem si své, tehdy samozřejmě hubené, tílko vysvlékal maximálně z tílka, tedy z nátělníku.

„A teď se postav na čtyři, jako pejsek!“

A já udělal tělocvičný úkon, maje holý zadek vystrčený směrem ke vchodu do stanu.

„Chvíli tak vydrž, pro něco jen skočíme.“

Pomalu jsem zemdlával, bolely mne nohy i ruce, ale holky nikde. Konečně zašustila celtovina stanu a dovnitř vniklo hřejivé slunce v plném jasu.

„Co to tady děláš?“ udiveně se zeptala kamarádčina teta a já pochopil, že i když tu slunko tak pěkně hřeje, je čas změnit polohu a zase se obléknout.



Já vlevo, Martička uprostřed – asi čekáme na soudruha Dědu Mráze

S Martou jsme ukradli psa. Ne zrovna ukradli, ale dočasně odloudili a rozhodně ne proto, že bychom ho třeba chtěli sníst.

„Vidíš ho?“ zeptala se Marta, když jsme na procházce dorazili do první vesnice po proudu na naší straně řeky, tedy do Dolánek.

„Toho vořecha?“

Ano, toho nedefinovatelného venkovského křížence měla Marta na mysli a stejně tak měla na mysli vzít ho domů, tedy ne do Prahy do Štěpánské, kde bydleli vedle Lucerny, ale na jejich chatu. A nějak se nám fakt podařilo ho zhypnotizovat, že za námi šel z vesnice a pak podle vody a poté do kopce až k Martě na chatu. Dokonce tam s námi strávil jednu společnou noc. To, že jsem tam trávil noc s holkou fakt vůbec nic neznamená.

„Koukejte ho vrátit!“ zavelel druhý den Marty dědeček.

„A proč? Nikomu určitě nebude chybět, v tom dvoře bylo psů.“

Samozřejmě žádné další úpěnlivé odmlouvání nepomohlo a my vyrazili zpět stejnou cestou, kterou jsme den předtím přišli a se stejným čoklem, kterého jsme tam na jednu noc ukradli. Když jsme dorazili na vltavský břeh, psík radostně běžel před námi a když se zrovna náhodou za námi neohlížel, tak jsme se hbitě, jak partyzáni, nebo Komanči pronásledovaný Apač, ukryli v křoví u cesty.

Jak každý ví, pes má dobrý čich, tak tu nerovnou hru na schovku vždy vyhrál a tak jsme na ni rezignovali a odvedli ho až k němu domů. Pootevřeli jsme mu vrátka na dvůr u stodoly, postrčili ho tam a viděli jsme, jak ho olizováním a štěkotem vítají jeho psí kamarádi a s klackem v ruce majitel. Jak se říká, kdo chce psa bít, hůl si najde a jelikož nebylo jisté, zda jí chce trestat jen zatoulaného psíka, vzali jsme do zaječích – tedy vzhledem k ušákům tam častým spíš do králíčích, bez kličkování, rovně proti proudu.

A ty holky z naší party jsem jednou nechtěně pobavil na naší společné procházce.

„Koukejte, to je krásnej šutr!“

„Kterej myslíš?“

„No tenhle,“ ukázal jsem na plochý kámen, který mne ihned zaujal svojí pravidelností, která nebyla dílem nějakého kameníka, ale matky přírody. Holky se mohly utlouct smíchy, nevěděl jsem, co jim na tom kameni bylo tenkrát tak

k smíchu – dnes už vím, že to byl tvar dokonalého kosočtverce i je mi jasné, proč doprostřed položily tenký klacík.

„Řekneme mu to?“ a holky si chvíli něco šeptem říkaly a pak mi to řekly.

Nějak mi to stejně nešlo do hlavy, ale když jsem ten symbol, ozdobený ještě jakousi svatozáří, připomínající Boží oko nebo znamení nějakého vládce nedozírna vesmíru, viděl načmáraný na zdech, ohradách, vyrytý do dřeva lavic i na omítkách záchodů, přijal jsem jeho existenci za vědecky podloženou a šířil ji dál mezi neuvědomělé kamarády.

„Řekneme mu to?“ a holky si chvíli něco šeptem říkaly a pak mi to řekly.

Dostalo se mi ponaučení, opět samozřejmě teoretického, o dovednosti matky přírody stran odlišnosti pohlaví ženského a mužského, nacházejících vzácné porozumění v jisté podivné formě spolupráce. Připadalo mi to sice trochu divné a poněkud bezúčelné, ba naprosto zbytečné, ale na druhou stranu dobře vymyšlené. I toto jsem dál šířil mezi neuvědomělé kamarády, bylo to, myslím, v druhé třídě, získal jsem tím obdiv a ještě dlouho trvalo, než jsem pochopil, že ten symbol opravdu dovede vládnout málem světu a že to, co se mi zdálo bezúčelné a zbytečné, zas tak k ničemu pro život není. Ať k zrodu jeho samotného, tak pro jeho zpříjemnění, když už je nám dáno na tom světě pobíhat a dokonce uléhat – tím nemyslím do hrobu, ale ne sám a v objetí s tou, kterou milujete.

Mnohem později, to už jsme stavěli chatu u Berounky, jsme tam s rodiči zajeli na návštěvu. Na vycházku jsme vzali s Martou i mého bratra, otcem poněkud protěžovaného a rozmazlovaného.

„Vidíš ji?“ zeptala se Marta a já ji viděl, starou kravskou lebku pokrytou zbytky páchnoucího masa a kůže.

Ani nebylo třeba strategické domluvy, už si nepamatuji, kdo z nás ji napíchl na klacek a začal jí Michala – tak se brácha jmenoval, ale pro otce to byl Miška, Mikýšek a kdeco, nahánět po poli. A červi se nerozlezli, ale padali z ní a my Mišulku naháněli jak sám bič boží. Taky jsme se s Martou stavili u naší chaty, nikdo tam nebyl, tak neznámo proč jsme tam poničili zábradlí.



*Já v podkroví chaty v Dolánkách při neznámé činnosti,
nejspíš instalaci tajného zařízení pro komunikaci s Martou*

VLASTNĚ I U BEROUNKY A U SÁZAVY

Na tu první řeku dojde obšírněji mnohem později, v paměti ji mám ve zralém dětství, přechodu do mládí i jeho užívání plnými doušky, ba i jsem tam přežil svoji smrt, to byl ovšem na samém sklonku roku 1979, zatím se nořím do uplynulých vod 50. a počátku 60. let.

Tedy měl jsem ještě jednoho dědu, z otcovy strany, ten pocházel od Milevska, kde obšťastňoval v mimopr(a)covním poměru ženu sedláka – ta ovšem byla mladou manželkou jeho bohatého otce a tak byl vyhnán a skončil poblíž Let, ne u těch s prasečákem, ale v těch u Berounky poblíž Řevnic. Zda jsem po něm něco podědil a stal jsem se, mnohdy nezaslouženě, jakýmsi erotomanem netuším, ale dovoluji si soudit, že jakýs takýs umělecký talent jsem zdědil po dědovi z matčiny strany – ne že by nějakou založila, zda byla v té jediné oproti jí oddanému otci nepamatuji, ale prostě počal matku a dříve moji tetu Danu s mojí babičkou Růženou, která měla tu sestru Marii v Týně. Byl v mládí cirkusákem a muzikantem a ve stáří poetou, prostě rozevlátý bohem.

Babičku s dědou z Řevnic, tedy coby matku mého otce správně babičku druhou, jsem se vídal již méně, bydlela v přízemí malého hranatého domku na druhé straně Berounky než jsou Řevnice. Skoro pokaždé jsme u ní dostali polévku, ve které plavaly velké kousky na kostičky nakrájené mrkve. Vařenou mrkev jsem bytostně nesnášel a tak díky těmto polévkám, a tedy hlavně kvůli té mrkvi, jsem vyfasoval od otce výprask hned, jak jsme k jeho rodičům přijeli.

Děda uschovával v nevelké skříňce svázané výtisky Dikobrazu, které jsem si s oblibou prohlížel. Těm vtipům jsem nerozuměl, ale bylo tam spousta barevných obrázků. Rád jsem pozoroval, jak děda velkým nožem odštipuje z polínek tríscky na podpal – rovnal je, jednu jak druhou, do dřevěné bedny u kamen.

„Dědo, můžu si nějakou vzít?“

„To víš, že jo. A na co ti budou?“

„Budu dělat loďky. Udělám z nich stožáry.“

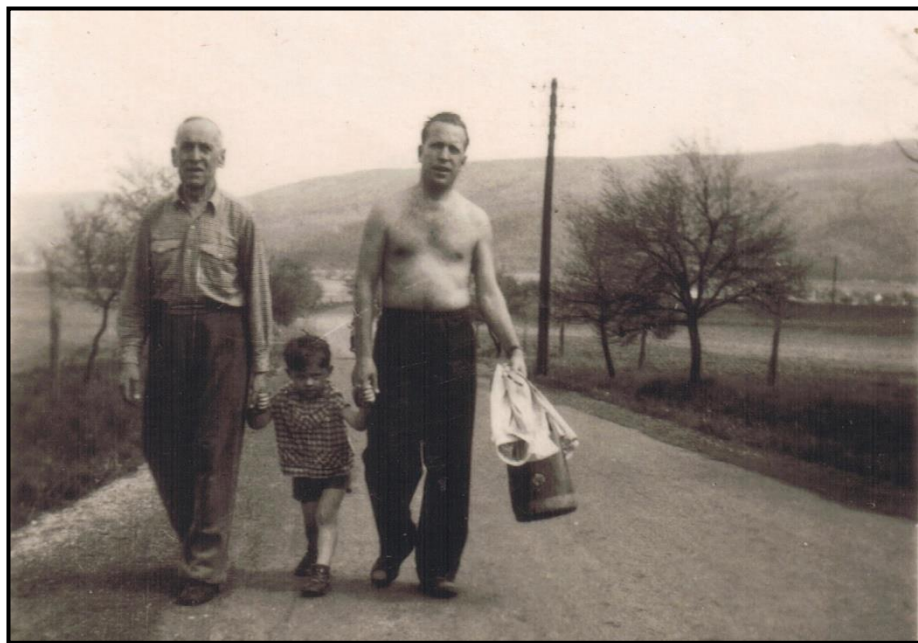
Ty loďky jsem vyráběl z velkých kusů borové kůry a z opravdu velkých hotové pirátské škunery s více stožáry a plachtovím z listů na nich. Berounka tekla hned

pod strání, kde prarodiče bydleli v tom malém domku a já pouštěl ty lodě po proudu s tím, že už je nikdy neuvidím. Přístup do vody tam byl pozvolný, voda za staletí omléla kameny na pro došlap neškodné oblázky. S bratranci jsme tam na pobřežní mělčině stavěli z kamenů hráze zvenčí zasypané pískem a s jedním volným otvorem. Když ustal náš čilý stavební ruch, zakrátko se i voda vyčistila.

„Už tam plavou!“

„Opatrně, jdeme na to!“

Rychle jsme nohama utěsnili ten vchod, kudy malé rybky ve velkém hejnu vpluly do té naší nádrže, část jich ve zmatku přeskočila nízké ohrazení, část nám jich proklouzla kolem nohou a popravdě ta nejmenší část jich zůstala lapena uvnitř. V té zkalené vodě probleskoval třpyt jejich hbitých těl, jak se na nich odrážely paprsky vodou se prodírajícího slunce. Nebyli jsme rybáři, závislí obživou na úlovku v sítích, tak jsme je pak zase nechali odplavat zpět a ony, nebo jejich kamarádky, se pak do té již námi nepoužívané pasti zase vracely.



Hrabaje se při skenování v rodinném archivu, padla mi do oka, poté do ruky a pak skončila ve skeneru a následně v PC jedna fotka, tedy popravdě fotečka. Asi každý ví, že ten skener převádí fotky do digitální podoby a v tom PC se dají

nachystat k zveřejnění, i když jsou to takové miniaturní zvěčněné záblesky minulosti. Na zadní straně stálo matčinou rukou *3 generace Hejníků: děda, táta a syn*. Kdybych ji byl nenaskenoval ve vysokém rozlišení – nejsem Sherlock Holmes, abych měl jako obvykle po ruce 1 až 2 lupy, ani nekouřím a nehraji na housle, tak by ty postavičky byly naprosto anonymní čárky na snímku. A hle – v PC jsem zjistil, že je to ten děda z otcovy strany, co obšťastňoval manželku svého otce a byl vyhnán a usadil se v Letech u Berounky, s ním můj otec, dle matky starý záletník a já, nevinný hoch. Tak kdoví, zda nebudu po nich. Ale o tom až od let sedmdesátých.

Sázavu jsem v dětství navštívil jen jednou, ne že bych na ni zanevřel, později jsme tam často vyráželi se skautem – to bylo ještě sice to naše století páry, ale tam jsme cestovali v takových těch klasických červených lokálkách a seděli na světlých dřevěných lačkových lavicích. Mám pocit, že pára, která se na trati počala valit za Františka Josefa I., zde nebyla tak běžná. A ještě později jsem pracoval v dětském domově v Pyšelicích, odkud k Sázavě nebylo daleko.

Část jednoho léta jsem strávil se strejdou a tetou ve Zlenicích. Spojení s druhým břehem zajišťovala pramice, ovládaná převosníkem jménem Stehno. Bez mučení přiznám, že nám, dětem, přišlo to jméno k smíchu a evokovalo nám protekční porci nedělního oběda a bez mučení přiznám, že dnes to stehno u mne vyvolá spíš představu blízkého zadečku a tak..., pokračovat raději nebudu. Vymýšleli jsme o Stehnovi, tedy o stehnu různé říkánky a bavili se tím.

Bydleli jsme v prvním nebo druhém patře staré vily. Z okna jsem v deštivých dnech pozoroval cestu před domem, po níž jednoho večera táhnul shluk hrůzostrašně pomalovaných masek, které mi na delší dobu nahnaly strach a byly příčinou mé několikadenní naprosté poslušnosti. Z téhož okna jsem později chtěl vyskočit na protest proti nějakému malichernému tetinu rozhodnutí či příkazu. Dalo jí dost práce mne odradit od mého pošetilého úmyslu.

„Péťo, chceš pořád tu stříkáci pistoli?“

„Jo, chci. Ale říkala si, že je drahá.“

„My ti se strejdou koupíme. Nedělej blbosti a slez z toho okna.“



Foto není z místa činu, na okně sedím u babičky ve Slezské

Co mi zbývalo, slezl jsem z okna a těšil se na tu stříkačku. Viděl jsem ji totiž předtím ve výloze hračkářství v Čerčanech, kam jsme občas zajeli, měla tvar žraločího těla a byla červená – každý ví, že to není barva pro žraloka typická, pokud není obalen krví oběti, na které si spokojeně pochutnal, když ji předtím roztrhal na kusy. A tak jsem si tu pistolku vyloudil a dostal.

Naproti přes řeku bylo vidět chátrající zbytky zříceniny Hláska, tyčící se na nevelkém skalnatém pahorku kousek od vody u jehož úpatí se do řeky vléval lesní potok. Břeh řeky v Zlenicích lemoval pás kolejí, na malé zastávce přešlapovala netrpělivě skupinka lidí, čekajících na příjezd lokálky. Najednou se z davu odpoutal starší muž, vstoupil mezi koleje, lehl si na pražce a štěrk a přitiskl ucho ke kolejnici.

„Už jede!“ vstal a opět se včlenil do masy na nástupišti.

Zanedlouho se opravdu v zatáčce objevil očekávaný vlak a lidé do něj mohli nastoupit, aby mohli cestovat tam, kam chtěli, nebo tam, kam museli.

Z CIRKUSÁKA REŽISÉREM A HERCEM
(nejen o mém dědovi ze Šumavy a o babičce z hájenky
u Hluboké,
ale i o potápěči, co vylovil vražednou nacistickou sekeru
a sám přišel o hlavu a o mnoha dalších zajímavých
příbuzných)

Na dědu moc rád vzpomínám, byl to nesmírně laskavý člověk. Děda, občanským jménem Jaroslav Šperl, ale samozřejmě jsem mu tak neříkal, pocházel z malé vísky Hodonín – jméno vísky není překlep, není to ten rodný tatíčka Masaryka, ale tou dobou i dnes malá osada poblíž Zdíkovce a Stachů na Šumavě. Nouze naučila Dalibora pidlikat na housle a děda asi něco talentu měl, a tak když vyrazil do světa jako muzikant a tenták – to byli ti zruční borci, co stavěli cirkusové stany, současně hrál v orchestru na klarinet. Takže nebyla náhoda, že jsem jako capart obdržel od dědy coby dárek dřevěný klarinet, samozřejmě hračku, barvy modré jako letní obloha, který ode mne vyfasoval jméno Lalík. Ten klarinet se léta kdesi povaloval, až jsem ho náhodou našel ve skříni v hale. Na oprýskaném těle se zbytky modrého laku zely obnažené otvory, klapky byly totiž ta tam. Zakrýval jsem je tedy prsty, jako by to byla flétna a podle školního zpěvníku jsem na ně zahrál dvě tam mně známé písničky. Byla to naše hymna a Internacionála, ovšem nástroj příliš neladil, tak psanci této země se na pochod rozhodně díky mé interpretaci nevydali.

Babička, byla také Jihočeška, pocházela z hájovny Slepíčka nedaleko Hluboké nad Vltavou. Takže není náhoda, že se za svobodna jmenovala dívčím jménem Slepíčková a tím trvalým Růžena, pro mne však spíš jako po princeznovsku Růženka, i když usnula později s jistotou až navěky a nebylo, kdo by ji polibkem či pohlazením probudil, děda zemřel před ní a jako na potvoru v době, kdy jsem byl na té zajeбанé vojně a já, jinak nikterak příznivec funusů, mu nemohl přijet na pohřeb. Ale oni neodešli, ani jeden, ani druhý, jsou se mnou v mém srdci, vzpomínkách i na starých fotkách.

Babička se s dědou ale seznámila v Praze, kde on se po toulkách světem usadil coby bankovní úředník. Škoda holt, že se nestal raději ředitelem banky, ne že bych ho měl radši, ale třeba bych byl dnes jako jeden z potencionálních dědiců takzvaně „ve vatě“ – tu cukrovou z poutě ale rád nemám, to raději gumové hady. Ne ty dnešní břčky, ale ty mého mládí, různobarevné, kus za 60 haléřů. No a poutě obecně (ne)miluji stejně jako cirkusy, mám rád zvířata a nemusím být Brehm, Durrell nebo Sir Attenborough, abych věděl, že to pro ně není to pravé životní prostředí a že tam trpí a jsou nesmyslně týrána.

A právě Slepíčkovi jsou ti, kteří se měli jmenovat nějak po vodě – kdo kdy viděl slepici potápět se, obsluhovat zdymadlo nebo kormidlovat šíf. Některé jsem potkal, o jiných jsem slyšel od matky. V Libčicích se z nich u vody usadil Jaroslav, matčin strýc. Jeho otec, babiččin bratr, byl jedním z mnoha padlých v té válce, která začala vznešeně znějícím titulkem Mým národům. A jeho setra Vlasta bydlela také v Libčicích a ani po sňatku z ní nebyla paní Vodičková, Hrníčková nebo Mokrošosatá, ale vzala si rodilého Němce Viléma, nejspíš tehdy Wilhelma, Möbiuse.



Zprava: Vlasta, moje babička a v kočárku budoucí šífar Honza

Díky tomuto sňatku pak v poválečné atmosféře přišli o byt v Praze a skončili u jejího bratra Jardy v Libčicích, který se jich ujal. Když jim byl přidělen později byt, jednalo se o nuzné útočiště IV. kategorie, romantika suché kadibudky na dvoře patří tak do atmosféry příležitostného užívání rekreačního objektu někde na samotě u lesa. S jejich syny Vildou a Honzou jsme se často vídali, pamatuji je jako urostlé chlapíky, kterým opět voda byla živobytím a na těch dlouhých nákladních člunech, které jsme na chatě pozorovali ze skály, jak plují dole pod námi, pluli až do Hamburku – kdoví, zda ne přímo na známou konferenci vodníků, cítících zánik své živnosti.



Druhý, datem zrození první, z lodníků Vilda s maminkou Vlastou